

FOTO AP

Een gevluchte Koerdische jongen met ernstige brandwonden die volgens hem zijn veroorzaakt door een Iraakse fosforbom.

Trak wiist nlan enclave af

Parool 9.4.91

3 3 5 5

Politie kreeg tip uit Zweden over moordzaak

Van onze verslaggever JOS SLATS
DEVENTER — In het politiedossier de nooit opgeloste moord — in — op de Turkse advocaat M. Bilgili. Deventer bevindt zich een brief Zweden. Daarin staat dat Bilgili omven is gebracht omdat hij de Turkse politie had getipt over de aanwezigheid van de Koerdische PKK moord op de Zweedse premier Palme.

wordt de naam genoemd van de opdracht zou hebben gegeven niet uit de weg ruimen van Bilgili. De schrijver van de brief laat weten te zijn onder ede een verklaring af te leggen bij de rechter. Toch is deze belangrijke getuige nooit gehoord door de politie, zegt oud-commissaris R. van der Venter.

Soest is nog altijd voorstander van aanvullend onderzoek naar wat bekend is de „Zweedse variant”. Een plan daartoe kreeg in 1990 de steun van de Landelijk Officier van Justitie voor terrorismebestrijding, mr S. Zwerver. Maar de rechter-commissaris in Deventer zag geen heil in het plan. Zijn advies om geen vervolgonderzoek te instellen, werd vorige week — in Deventer — door vragen van het Kamerlid (VVD) — door minister Hirsch

Ballin van Justitie „weloverwogen” genoemd.

De oud-commissaris („ik ben geen querulant”) reageert teleurgesteld. „In de bijlagen bij de brief van Hirsch Ballin wordt de indruk gewekt dat ik met mijn Zweedse variant-theorie de aanslag op Olaf Palme wilde oplossen. Onzin, het gaat mij natuurlijk in de eerste plaats om het mogelijke motief achter de moord op Bilgili.”

De brief, waarin de moord op de Turkse advocaat uit Deventer wordt uitgelegd als een wraakactie voor zijn verraad van de Koerdische Arbeiders Partij (PKK), is volgens Van Soest „in gebrekkig Zweeds” geschreven op het briefpapier van een organisatie, waarvan hij de precieze naam niet wil onthullen („een Midden-Oostenachtige groepering”).

„De schrijver zegt dat de organisatie samen met Bilgili verantwoordelijk is geweest voor het informeren van de Zweedse autoriteiten over de betrokkenheid van de PKK bij de moord op Palme.”

In de brief wordt de Turkse advocaat Hüseyin Y. genoemd als de man die in 1987 opdracht zou hebben gegeven om Bilgili uit de weg te ruimen. Hüseyin Y. — die geruime tijd werd beschouwd als de aanvoerder van de PKK in West-

Europa — is een oud-kantoorgenoot van het slachtoffer. Hij maakte deel uit van het groepje Koerden dat in januari 1987 werd aangehouden door de Zweedse politie op verdenking van de moord op premier Palme. Wegens gebrek aan bewijs moesten ze korte tijd later worden vrijgelaten. Op 5 februari van dat jaar werd Bilgili (33) voor het laatst levend gezien.

Het onderzoek naar de dood van de jonge Turkse advocaat, wiens stoffelijk overschot in maart 1987 werd gevonden in het Twentekanaal bij Markelo, werd in de zomer van 1988 wegens gebrek aan resultaten op een laag pitje gezet. De leider van het recherchebijstandsteam Overijssel, commissaris R.W. van Soest, verdween in diezelfde periode — in verband met rugklachten — in de Ziektewet. Maar vanaf de zijlijn bleef hij zich — tussen de talloze operaties aan zijn rug door — intensief met de zaak bezighouden.

In het najaar van 1988 lekte via een Zweedse krant het bericht uit dat in de woning van Bilgili in Deventer een stapel knipsels was gevonden over de Palme-affaire, een feit dat door de politie al die tijd uit de publiciteit was gehouden. De oud-commissaris vermoedt dat het bewuste bericht in de Zweedse krant, waarin ook zijn naam werd genoemd, de

briefschrijver ertoe heeft aangezet takt met hem op te nemen.

Mede naar aanleiding van de brief Zweden, die hem eind 1988 bereik de Nederlandse ambassade in Stockholm en het ministerie van Buitenlandse Zaken, kwam Van Soest tot de conclusie dat het motief voor de moord op Bilgili gezocht moest worden in Zweden. Mogelijk zou dit spoor ook belangrijke informatie opleveren voor vastgelopen onderzoek in de zaak Palme.

Van Soest zette een uitvoerige afdruk op papier, waarin hij de „Zweedse variant”, nader uitwerkte en voor de rechter deed voor een aanvullend onderzoek. „In de zomer van 1990 daadte hij eindelijk het groene licht te krijgen zegt hij doelend op een gesprek (5 juni) met de Landelijk Officier van Justitie, mr S. Zwerver. Ook de bevelvoerder van de politie, mr J. Haas was daarbij aanwezig. Beiden deden dat er voldoende aanwijzingen waren die een aanvullend onderzoek rechtvaardigden.

Maar de Zutphense rechter-commissaris Keurentjes liet de officier van Justitie op 22 juni weten dat „met name gelet op het grote tijdsverloop” nader onderzoek volgens hem niet zinvol zou zijn.

EG blijft druk op Irak uitoefenen wegens Koerden

STRAATSBURG (ANP) — De Europese Gemeenschap zal druk blijven uitoefenen op het Iraakse bewind van Saddam Hussein om het lot van de Koerden te verbeteren. Dat zei de Nederlandse minister van Buitenlandse Zaken, Van den Broek, woensdagmiddag in Straatsburg in antwoord op vragen van europarlementariërs.

Naast politieke pressie zal de EG ook onderzoek doen of nog meer humanitaire hulp aan de Koerden moet worden gegeven. Niettemin zei Van den Broek „sceptisch” te zijn over een blijvende politieke oplossing voor de Koerden in hun conflict met het bewind in Bagdad. „We moeten de schade voor de Koerden zoveel mogelijk beperken. Maar we hebben alle middelen op diplomatiek, militair en economisch terrein gebruikt om het regime tot andere gedachten te brengen. Op geen land ter wereld is zoveel druk uitgeoefend en geen land is zo aan sancties onderhevig geweest als Irak”, zo zei Van den Broek.

Hij wees erop dat de EG onlangs bij Turkije protesteerde tegen geweldadige acties van het Turkse leger tegen Koerden in Irak. Hij zei echter ook begrip te hebben voor de Turken, die niet kunnen toestaan dat Koerdische strijders van de PKK terroristische aanslagen plegen in Turkije.

Iraakse leger in gevecht met Koerden bij Arbil

BAGDAD/LONDEN (AFP, Reuter) — Het Iraakse leger heeft zondag Koerdische guerrillastrijders aangevallen in het verwoeste stadje Pir Dawud bij de stad Arbil. Tijdens de gevechten vlogen twee Amerikaanse gevechtsvliegtuigen laag over in oostelijke richting, waar zich een Iraakse legereenheid bevindt van naar schatting achttienduizend man.

De gevechten braken uit nadat de Koerden hadden geweigerd gevolg te geven aan een Iraaks bevel zich richting Arbil terug te trekken. De vliegtuigen kregen een ovatie van de Koerdische guerrillastrijders en werden klaarblijkelijk gestuurd om Irak te waarschuwen voor de eventuele gevolgen van een offensief tegen de Koerden.

Bagdad ontkende zondag dat het een offensief voorbereidt tegen de Koerden. „De persbureaus die dergelijke berichten de wereld insturen, proberen de dialoog tussen de regering en de Koerden te verstoren”, zo liet een regeringswoordvoerder tegenover het Iraakse persbureau INA weten.

Het Koerdische Front, een coalitie van acht partijen die Noord-Irak officieus bestuurt, alarmeerde eerder op de

dag het Militaire Coördinatie Centrum van de westerse geallieerden in Zakho. Het MCC is het overblijfsel van een vijftienduizend man sterke geallieerde legermacht die in april naar Noord-Irak werd gestuurd om honderdduizenden Koerdische vluchtelingen te helpen en vervolgens tot terugkeer naar hun woonplaatsen te bewegen.

De vluchtelingenstroom naar Turkije en Iran kwam op gang na de mislukte Koerdische opstand in maart tegen het bewind van Saddam Hussein, dat in februari de Golfoorlog verloor. Daarna begonnen de Koerdische leiders onverwacht besprekingen met Bagdad over een autonomie-akkoord. Die onderhandelingen bevinden zich al geruime tijd in een impasse, onder andere als gevolg van meningsverschillen tussen de belangrijkste Koerdische leiders, Talabani en Barzani.

Volgens de socialistische Britse parlementariër Ann Clwyd, die het gebied bezoekt, zijn de Koerden zo bang voor nieuwe Iraakse repressie dat zij weer beginnen te vluchten. In een telefoongesprek met haar parlementaire secretaris verweet zij de aanwezige waarnemers van de Verenigde Naties de aanvallen op de Koerden te negeren.

Volkskrant 11/11/91

Volkskrant 12-2-9

Genscher is grote zondebok voor de Turken

Van onze correspondent
WILLEM BEUSEKAMP

— De zondagsedities van alle kranten waren in en rondom stieren snel uitverkocht. Er is reden om aan te nemen dat het in Duitsland anders was: de 1,7 miljoen in de Bondsrepubliek levende onder wie 400 duizend Koerden weten hoe het thuisfront ver het volgens hen onbegrijpelijk is.

De zondagsbier nuttigen, krijgen te horen dat hun regering zeer gevaarlijk bezig is. De grote zondebok is minister Genscher, die vorige week zeer stellig verklaarde dat „Turkije duidelijk bezig is de Koerdische minderheid te vervolgen”.

Daarom besloot Bonn alle wapenleveranties aan Turkije te staken. Dat terloops een schandaaltje op het Duitse ministerie van Defensie is uitgelekt (er werden ondanks een verbod van het parlement begin dit jaar toch vijftien Leopard-tanks aan Turkije geleverd) is voor de Turken bijzaak.

Een al vijftien jaar in Duitsland wonende Turk — hij komt uit het Turkse

kan beginnen”. De als uiterst rechts omschreven Türkiye schrijft triomfantelijk dat de NAVO en de Europese Gemeenschap zich niet voor Duitslands karretje laten spannen. Alle kranten vinden dat Duitsland een lesje moet worden geleerd.

In een van de vele door Turken geëxploiteerde krantenkiosken heerst zondagochtend een grimmige stemming. De aanwezige Duitse gasten die er hun zondagsbier nuttigen, krijgen te horen dat hun regering zeer gevaarlijk bezig is. De grote zondebok is minister Genscher, die vorige week zeer stellig verklaarde dat „Turkije duidelijk bezig is de Koerdische minderheid te vervolgen”.

Daarom besloot Bonn alle wapenleveranties aan Turkije te staken. Dat terloops een schandaaltje op het Duitse ministerie van Defensie is uitgelekt (er werden ondanks een verbod van het parlement begin dit jaar toch vijftien Leopard-tanks aan Turkije geleverd) is voor de Turken bijzaak.

Een al vijftien jaar in Duitsland wonende Turk — hij komt uit het Turkse

gedeelte van Koerdistan, noemt zich dan ook Koerd maar in de eerste plaats Turk — citeert met veel instemming van drie andere Koerden een Turks commentaar: „Waar was Genscher toen Saddam Hussein met Duits gifgas de Koerdische minderheid in Irak uitmoordde?”

Groot is de verontwaardiging als de Turkse radio (onafgebroken beluisterd in deze dagen) melding maakt van Duitse wapens die zouden zijn gevonden bij leden van de PKK. Citaat: „Wij betalen hier belasting en Duitsland verdient ook nog aan de wapens die aan de PKK worden verkocht.”

Voor de aanwezige Turken staat de communistische Koerdische Arbeiderspartij (PKK) gelijk aan de Rote Armee Fraktion. De Turkse kranten citeren premier Demirel die zaterdag dezelfde vergelijking zou hebben gemaakt. Demirel: „Wat Duitsland met zijn terroristen doet, doen wij ook.” Demirel kondigt aan dat het leger onverminderd hard zal blijven optreden tegen de „terroristische separatisten”.

Met een van de Turkse „gastarbeiders”

(al twintig jaar in Duitsland) 1 ken we een rondgang langs de krantenkiosken en Turkse café's. Overal hetzelfde beeld. Grote boosheid en onbegrip. We tellen in totaal veertien Turken, onder wie vier Koerden, die vorige week vrijdag hun lidmaatschap van SPD hebben opgezegd. Uit protest tegen Norbert Gansel, de veiligheidsexp

van de sociaal-democraten, die namens zijn partij het wapenembargo steunt. Een korte rondvraag leert dat iedereen een maandag naar de bank gaat en 2 te goeden van de Duitse spaarbank haalt. De Duitse regering onderschrijft volgens de gesprekspartners volkomen welke gevolgen het zal hebben in de minderheid van 1,7 miljoen mensen („officieel, in werkelijkheid wonen meer dan twee miljoen”) in opstand komt. Verwezen wordt naar de cijfers van de Duitse veiligheidsdienst, die vorige week inderdaad bekend maakte dat de PKK onder de in Duitsland levende Koerden een relatief geringe aanha

heeft van een paar duizend personen. Zie verder pagina 4, kolom

Volkskrant 30/5/92

Van onze verslaggeefster
DEN HAAG — Minister van den Broek van Buitenlandse Zaken heeft eind vorige week bij de Turkse regering „bezorgdheid” laten uitspreken over de recente aanvallen van het Turkse leger op Koerdische rebellen in het zuidoosten van het land.

De diplomatieke boodschap is in milde bewoordingen overgebracht. Van den Broek heeft namelijk ook begrip voor de Turkse overheid, die zich te weer moet stellen tegen gewelddadige acties van Koerden.

De Nederlandse ambassadeur mr J. Warmenhoven moet ook onderzoeken of door Nederland geleverde wapens door het Turkse leger zijn gebruikt bij aanvallen in het Koerdische gebied. Het antwoord op die vraag kan een rol spelen in het kamerdebat dat

Van den Broek uitte in Turkije „bezorgdheid”

morgen wordt gevoerd over een eventueel wapenembargo tegen Turkije.

De fracties van D66 en Groen Links vinden dat de Nederlandse regering, net als de Duitse, moet weigeren wapens te leveren aan Turkije zolang de kans bestaat dat die worden gebruikt tegen de eigen bevolking.

Vorig weekeinde zijn 85 mensen gedood bij gevechten tussen het Turkse leger en de Koerdische afscheidsbeweging PKK. D66-kamerlid Eisma: „Een overheid heeft het recht zijn bur-

gers te beschermen tegen terrorisme, maar het geweld dat de Turkse regering inzet staat daar niet mee in verhouding.”

Nederland levert nauwelijks wapens aan Turkije. Er is een lopende afspraak in NAVO-verband, dat rijke lidstaten armere lidstaten ondersteunen met militair materieel. In dat kader heeft Nederland Turkije ooit voor minder dan eentiende van de werkelijke waarde 48 afgedankte gevechtsvliegtuigen (Starfighters) geleverd en later nog eens 60 straaljagers van het type NF-5.

CDA-kamerlid G. Koffeman zei zondagavond dat zijn fractie niet voelt voor een wapenembargo tegen Turkije. PvdA-kamerlid Vos vindt net als de CDA-fractie dat de Turkse regering zich moet kunnen verdedigen tegen terroristisch geweld in eigen land.

Volkskrant 30/5/92

Coalitie wenst dat Raad van Europa lot Koerden onderzoekt

Van onze verslaggever

DEN HAAG — Een delegatie uit de Raad van Europa moet de situatie van de Koerden in Turkije en Irak onderzoeken. Dat is de mening van de regeringspartijen CDA en PvdA. Zij keren zich tegen de wens van de oppositiepartijen D66 en Groen Links een delegatie uit de Tweede Kamer naar het gebied te sturen. De kamercommissie voor Buitenlandse Zaken wil over deze kwestie volgende week een mondeling overleg met minister Van den Broek.

In een vorige week vrijdag reeds door Van den Broek ondertekende, maar pas gisteren bij de Kamerleden binnengekomen brief schrijft de bewindsman dat bij recente vergeldingsoperaties van de Turkse luchtmacht op Koerdische doelen gebruik is gemaakt van NF-5 toestellen. Deze zijn in het verleden onder meer door Nederland aan de NAVO-bondgenoot Turkije geleverd.

De regering betreurt het dat bij de „operaties” onschuldige burgers het slachtoffer „zouden zijn geworden”. Volgens Van den Broek bestaat het risico dat de Turkse aanvallen het bewind in Irak een alibi geven „de militaire druk op de Koerdische bevolking op te voeren”. Dat kan de spanning in de toch al instabiele situatie verhogen, schrijft de minister. Het kan daardoor ook moeilijker worden de internationale druk op Irak in stand te houden.

Van den Broek schrijft het dat standpunt van de regering is uitgedragen ten overstaan van de Turkse ambassadeur in Den Haag, zonder erbij te vermelden wat dat standpunt is. Dit heeft bevreemding gewekt bij de oppositie. D66 en Groen Links twijfelen aan de stelling van Van den Broek dat „in de mensenrechtensituatie in Turkije de laatste tijd enige verbetering is te constateren, ook wat de Koerden betreft”.

CDA en PvdA vinden dat een onderzoek naar de situatie van de Koerden door de Raad van Europa veel meer effect sorteert dan een solo-actie van Nederland. Turkije is lid van de Raad van Europa en de kwestie draagt een internationaal karakter, aldus de beide coalitiepartners. D66 en Groen Links willen verder ook nog steeds dat Nederland in de NAVO een wapenembargo tegen Turkije aanhangig maakt.

Politie zou van afpersing Koerden geweten hebben

Van onze verslaggevers

WEERT SCHENK
JAN WESTERHOF

DEN HAAG — De ambassade van Turkije in Den Haag zegt de Nederlandse autoriteiten ruim een maand geleden gewaarschuwd te hebben voor een op handen zijnde agressieve geldinzamelingscampagne van de Koerdische Arbeiderspartij PKK. Meermalen zouden politici en ambtenaren informeel op de hoogte zijn gebracht van de geldnood van de in Turkije verboden partij.

De ministeries van Buitenlandse Zaken en Justitie, de politiekorpsen van Den Haag en Arnhem, en de Centrale Recherche Informatiedienst (CRI) zeggen niets te weten over waarschuwingen van de Turkse ambassade. In Den Haag en Arnhem zou al sprake zijn geweest van afpersing door de PKK.

Een woordvoerder van de Turkse ambassade zegt dat de PKK na de militaire operaties van Turkije tegen Koerdische kampen in noord-Irak dringend financiële middelen nodig heeft. „Het Turkse leger heeft veel voedsel- en wapenvoorraden vernietigd. Vandaar dat dit jaar meer geld nodig is dan anders.”

Hij zegt over aanwijzingen te beschikken dat de PKK met behulp van afper-

sing in Nederland per maand twee miljoen gulden ophaalt. Die informatie is verkregen door de Turkse geheime dienst tijdens verhoren van Koerdische guerrillastrijders in Turkije.

De Arnhemse politie die vorige week gedupeerden opriep aangifte te doen van afpersing door de PKK, bevestigt dat de PKK dit keer hogere financiële eisen stelt dan anders. De agressie en bedreiging waarmee de inzameling gepaard gaan, zijn in vergelijking met voorgaande jaren toegenomen.

Volgens de CRI worden jaarlijks „enkele tientallen gevallen” van afpersing gemeld, waarbij de naam van de PKK wordt genoemd. Er zijn daarvan echter geen bewijzen.

Het Koerdistan Comité in Den Haag, dat de onafhankelijkheidsstrijd voor een vrij Koerdistan ondersteunt, bevestigt dat er ook in Nederland een inzamelingsactie voor de PKK gaande is. Ontkend wordt dat hierbij chantage wordt gebruikt. Volgens het Koerdistan Comité probeert de Turkse regering de Koerden in een kwaad daglicht te stellen. „De sympathie voor de Koerden groeit en de Turkse regering probeert dat te ondermijnen.”

Zie ook pagina 17

Volkscrant 26/11/91

Turks leger beëindigt operatie in Noord-Irak

ANKARA (Reuter, DPA) — De Turkse troepen hebben zich uit het noorden van Irak teruggetrokken na „een vernietigingsoperatie” tegen bases van Koerdische guerrillastrijders van het PKK. Dat heeft een woordvoerder van de generale staf in Ankara maandag meegedeeld.

De aanvallen begonnen vrijdag en hebben volgens een Iraaks radiostation aan twaalf mensen in acht dorpen het leven gekost. Turkije ontkent dat er slachtoffers zijn gevallen onder de burgerbevolking en dat er dorpen waar Iraakse Koerden wonen, zijn beschoten.

Het was de derde keer sinds augustus dat Turkse legereenheden PKK-bases in het noorden van Irak bestookten. De PKK streeft sinds 1984 naar een autonoom gebied voor de Koerden.

Volkscrant 26/11/91

